

Handläggare
Peter Kreitz
Telefon: 508 22 020**Till**
Hägersten-Liljeholmens
stadsdelsnämnd 2016-05-19

Låt fler forma framtiden!

Yttrande till kommunsstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Lars Arvidsson
StadsdelsdirektörLars Wennberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Den statliga Demokratiutredningen 2014 har överlämnat sitt slutbetänkande *Låt flera forma framtiden*. Här ges flera förslag hur vi i Sverige kan stärka representativiteten i de politiska partierna, och hur invånarnas inflytande kan utvecklas under mellanvalperioden.

Bland annat föreslås att nuvarande medborgarförslag ersätts av folkmotioner och att kommunerna i högre grad ska ge förutsättningar för dialog med medborgarna i viktiga frågor.

Förvaltningen ställer sig positiv till utredningens förslag, dock med några synpunkter på folkmotionerna, och ser att förslagen ligger i linje med det i Hägersten-Liljeholmen påbörjade demokratiarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid administrativa avdelningen. Information till de fackliga organisationerna ges i samverkansgrupp den 3 maj och förvaltningsgrupp den 10 maj.

Bakgrund

Regeringen beslutade 2014 att uppdra åt en särskild utredare att utarbeta förslag till åtgärder för att öka och bredda engagemanget inom den representativa demokratin, samt stärka individens möjligheter till delaktighet och inflytande över det politiska beslutsfattandet mellan de allmänna valen.

I januari 2016 lämnades betänkandet, *Låt fler forma framtiden* (SOU 2016:5), till regeringen. I betänkandet konstateras att demokratin står sig stark, men att den politiska ojämnligheten ökar. Det är framförallt socioekonomiskt resursstarka personer som är aktiva i de politiska partierna, i civilsamhället och i den lokala demokratin, medan resurssvagare personer i högre grad är passiva. Därför föreslås en ny målsättning för demokratipolitiken: en hållbar demokrati som kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande.

Utredningen innehåller flera konkreta förslag kring bland annat hur man kan stärka representativiteten i politiska partier och utveckla invånarnas möjlighet till inflytande under mellanvalsperioden. Bland annat föreslås försöksverksamhet i vissa kommuner med sänkt rösträttsålder till 16 år till kommunvalet och medborgerlig förslagsrätt till riksdagen.

Utredningen har skickats ut på remiss till ett flertal statliga myndigheter, intresseorganisationer samt kommuner och landsting. Kommunstyrelsen har valt att skicka ut remissen till stadens olika förvaltningar och ett antal bolag.

Ärendet

Ett flertal förslag för att stärka engagemanget i mellanvalperioder och för att öka jämlikheten i det politiska deltagandet presenteras i utredningen. I detta remissyttrande kommenteras framförallt de förslag som berör nämndens verksamheter och som förvaltningen ser som viktigast att belysa.

Utredningen föreslår en ändring i kommunallagen om att kommunfullmäktige ska verka för att kommunens invånare har förutsättningar att delta och framföra sina synpunkter inför beslut. Det är upp till kommunerna att besluta hur invånare ska kunna delta och vilka frågor de får delta i. Det föreslås även att riktlinjer tas

fram för medborgardialog i kommunerna i syfte att åstadkomma en tydlighet kring hur dessa dialoger ska gå till.

Medborgarförslag och folkmotion

Medborgarförslag är idag en möjlighet för dem som är folkbokförda i kommunen att lämna in förslag kring kommunens verksamhet. Lagstiftningen gällande medborgarförslag är inte tvingande, utan kommunerna får själva välja om man vill använda sig av medborgarförslag. Stockholms stad använder sig idag inte av medborgarförslag i dess egentliga betydelse, men har ändå en arbetsform som benämns som detta. Skillnaden är att invånarna i Stockholm lämnar förslagen till den stadsdelsnämnd där de är folkbokförda och inte till kommunfullmäktige, som lagstiftningen anger.

Utredningen beskriver att syftet med medborgarförslagen är att skapa en dialog mellan invånare och politiker, men det konstateras att denna dialog sällan blivit av i kommunerna. Utredarna uppger att förslagen har inneburit ett ökat administrativt arbete för kommunerna, vilket i vissa kommuner har lett till att möjligheten att lämna in medborgarförslag har tagits bort.

I utredningen förs även argument fram kring att medborgarförslagen ger enskilda individer stort inflytande och att man inte vet om förslagen är representativa. Utredningen förslår därför att medborgarförslag tas bort och ersätts med folkmotion. Folkmotion skulle fungera på samma sätt som medborgarförslag, men det krävs att en procent av de folkbokförda i kommunen röstar på förslaget inom en sex månaders period för att de ska tas upp i kommunfullmäktige. På så sätt kommer förslagen tydligare visa när de finns en opinion bakom dem. Utredningen förslår att förslagen ska finnas tillgängliga på nationell portal, så att invånarna på ett enkelt sätt kan rösta på dem.

Till skillnad från medborgarförslagen föreslår utredningen att det ska vara tvingande för kommunerna att ta emot folkmotioner, eftersom det är viktigt att alla landets invånare får samma förutsättningar att påverka lokalt oavsett vilken kommun som de bor i.

Ungas inflytande

I utredningen lyfts fram att ungas engagemang i samhällsfrågor inte har minskat, men att det tar sig uttryck i andra former än det gjort

bland tidigare generationer. Allt färre är med i politiska ungdomsförbund men en stor andel unga säger att de deltar i olika politiska aktiviteter, framförallt över nätet. I detta är sociala medier en väldigt viktig kanal för att visa sitt engagemang. Till detta har det även nya sociala rörelser uppstått som Megafonen och Fatta! Dessa använder sociala medier i högre grad än vad mer traditionella föreningar gör. Utifrån detta krävs en mottaglighet hos de offentliga instanserna.

Utredningen föreslår att ungas perspektiv ska komma till uttryck i beslutsprocesserna och att det finns ett ramverke för att tydliggöra ungdomarnas roll och inflytande i kommunen, men att detta inte behöver ske i ett ungdomsråd då dessa inte alltid fungerar ändamålsenligt. Utredningen trycker även på att det är viktigt att ungdomar ges möjlighet att tycka till om andra frågor än det som direkt rör dem och deras fritid.

Personer med funktionsnedsättning

Det konstateras att personer med funktionsnedsättning i något lägre grad än andra deltar politiskt, detta bland annat på grund av tillgänglighetsbrister. Större delen av kommunfullmäktiges lokaler är idag tillgänglighetsanpassade, men det finns fortfarande brister framförallt i sammanträdeslokaler där exempelvis gruppledarmöten hålls. Utredningen föreslår att den demokratiska delaktigheten för personer med funktionsnedsättningar blir ett mål i den kommande funktionshindersstrategin bland annat för att tillgänglighetsarbetet ska ses som del i det demokratifrämjande arbetet.

Det föreslås även laglig rätt till särskilt stöd och service för personer med funktionsnedsättning för att genomföra sitt politiska förtroendeuppdrag, då i form av assistans och ledsagarservice. Insatser föreslås även för att öka valdeltagande för personer med funktionsnedsättning, då valdeltagandet är lägre för denna grupp än för snittet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen bedömer att utredningens förslag i stort ligger i linje med det som lyfts fram av kommissionen för social hållbarhet, bland annat i rapporten Skillnadernas Stockholm, och med det arbete som nämnden och förvaltningen inlett för att stärka den lokala demokratin i Hägersten-Liljeholmen. Arbetet för att ge alla invånare möjlighet att delta på den politiska arenan är då en mycket viktig fråga, och i detta arbete är det viktigt att stärka vissa grupper såsom unga och personer med funktionsnedsättning.

I förvaltningen pågår ett arbete för att utveckla ungdomsdialogen. Förvaltningen ser över hur vi skulle kunna inhämta ungas åsikter på ett sätt som passar dem. Framförallt bör det möjliggöras olika former av inflytandeforum över nätet. Förvaltningen ställer sig positiv till framtagande riktlinjer kring hur ungas åsikter ska tillvaratas i kommunen för att ge de unga en tydlighet kring detta. Det är dock viktigt att man möjliggör för stadsdelsområdet att ha olika metoder för att inhämta ungdomarnas åsikter.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till en förändring av kommunallagen som gör att dialogen med invånarna får en mer framskjuten plats och till att kommunen tar fram tydliga riktlinjer gällande när dialog ska föras och hur den ska genomföras. Det är viktigt att få in invånarnas åsikter i olika frågor, då detta ger stadsdelsnämnden ett bättre beslutsunderlag. Det är väldigt viktigt att invånarna förstår när dialoger ska ske och vilket inflytande som de får i dessa frågor. Det är som tidigare nämnts viktigt att det ges möjlighet att välja mellan olika former av metoder för dialog.

Det är viktigt att invånarna känner att de kan påverka och de nuvarande medborgarförslagen har enligt förvaltningens mening varit ett sådant verktyg. Förvaltningen har positiva erfarenheter av medborgarförslag och dessa har gett invånarna möjlighet att påverka sin lokala nämnd. Om folkmotioner införs är det viktigt förslagen tas upp i stadsdelsnämnden och inte i kommunfullmäktige, då avståndet dit för invånarna kan uppfattas mycket större än i andra kommuner. Det skulle vara även vara problematiskt om det krävs en procent av Stockholms befolkning för att få gehör för sin folkmotion. En procent av befolkningen i stadsdelsområdet vore en mer rimlig gräns i Stockholm. Det är dock positivt att nämnden vet att det finns en opinion bakom förslagen när de lyfts.

Förvaltningen välkomnar att förslagen i folkmotioner samlas på en hemsida och att man kan rösta på förslagen. Detta ger invånarna möjlighet att engagera sig när de passar dem och det ger även möjlighet till att förslagen sprids. Det är dock viktigt att denna portal är tillgänglighetanpassad, så att alla målgrupper kan använda sig av portalen.

Förvaltningen är även positiv till förslagen som gäller personer med funktionsnedsättning, och tror att de skulle kunna underlätta mycket för målgruppen vilket är en prioriterad fråga. Tillgänglighet är en viktig fråga och förvaltningen arbetar alltid för att våra lokaler ska

vara tillgängliga. Det är även positivt att personer får det stöd de behöver för att genomföra sina politiska förtroendeuppdrag.

Bilagor

Remissen till betänkandet Låt fler forma framtiden! (SOU 2016:5) är publicerad på regeringens externa webbplats, länken bifogas här: <http://www.regeringen.se/remisser/2016/03/remiss-sou-20165-lat-fler-forma-framtiden/>